

Mülteci (Sığınmacı) Kavramına Düşünsel Yaklaşım

An Intellectual Approach to the Concept of Refugee (Asylum Seeker)

Necati DEMİR*

Öz

Son yıllarda insanlığı en çok meşgul eden konu “mültecilik sorunu” denilse yeridir. Mültecinin sözcük anlamı, iltica eden, yabancı diyara gidip sığınan kişi ya da kişiler, terim anlamı ise, dini, mezhebi, ırkı, etnik yapısı, derisi, rengi, görüş ya da ideolojisi yüzünden kendi topraklarında, kendi yurdunda zulüm gören ya da görme ihtimaliyle yerini yurdunu terk edip ülkesinden ayrılmak zorunda bırakılan kişi ya da kişiler anlamına gelmektedir. Yerküremizin belli bölgelerinde devam eden devletlerarasındaki savaşlar, terör örgütleriyle meşru hükümetler arasındaki çatışmalar ve doğal afet haberleri insanlığın gündeminden düşmemektedir. Günümüzde çatışmalar nedeniyle mal ve can güvenliği riski taşıyan belli ülkelerde -Afganistan, Pakistan, Irak, Suriye, Libya ve bazı Afrika ülkeleri, günümüzde bunlara Ukrayna da katıldı- can güvenliği olmayıp her an bir katliama uğrama tehdidinden dolayı yoğun biçimde ülkelerini terk eden mülteciler özellikle güvenli buldukları Batı ülkelerine doğru yollara düşmektedirler. Öyle bir tuhaf durum yaşanmaktadır ki, trajedinin arka planının bu ülkelerin yöneticileri ya da silah tüccarlarınca kurgulanmasıdır. Uluslararası savaş ve silah baronlarının dünyanın geri kalmış ya da bırakılmış ülkelerinin yerüstü, yer altı kaynaklarını ve insan gücünü sömürmek için komşu ülkeleri iç savaşlara düşürdüğünü ya da birbirleriyle çatıştırdığını insanlığın geneli bilmektedir. Batının, tek kutuplu küresel dünya düzeni ideali acımasız bir realiteye evrilmekte ve dünyadaki toplulukların huzurunu dinamitleyen bir kötülük sarmalına dönüşmektedir.

Anahtar Sözcükler: mülteci, göçmen, sürgün.

Abstract

A subject matter that engages most of the people in the last few years is the refugee problem. The literal meaning of the refugee is the person or persons who took refuge from a foreign country, the term meaning is the person or persons who are persecuted in their own countries due to their religion, sect, race, ethnicity, skin, color, opinion or ideology. It means the persons who are forced to leave their country and leave their country.

Legal (interstate) or illegal (between states and terrorist organizations) wars going on in certain parts of the world and mutual actual conflicts of terrorist organizations and news of natural disasters do not fall on the agenda of humanity. Today, in certain countries where there is a risk of property and life safety due to conflicts, refugees, who leave their countries hectically due to the threat of being massacred at any time, are on their way to Western countries, which they find safe. These countries are Afghanistan, Pakistan, Iraq, Syria, Libya, and some African countries, and Ukraine that participated recently. There is such a wierd situation that the background of the tragedy is fictionalized by the rulers of these countries or arms dealers. Humanind knows that international wars and weapons barons have brought neighboring countries into civil wars or clashed with each other in order to exploit the aboveground, underground resources and manpower of the underdeveloped or abandoned countries of the world. The Western ideal of a unipolar global world order is evolving into a brutal reality and is turning into a spiral of evil that undermines the peace of the world.

Key Words: refugee, migrant, exile.

Giriş

Makale konumuz olan “mültecilik”, günümüz dünyasında BM Teşkilatını meşgul eden çok önemli bir sorun haline gelmiştir. 13-14 Mayıs 2016 tarihlerinde Adıyaman Üniversitesinde I. Uluslararası Gerçek ve Umut Arasında Suriyeli Mülteciler Sempozyumuna sözlü bildiriyle katılmıştık. Ayrıca İçişleri Bakanlığı Göç İdaresi Genel Müdürlüğünün 24-25 Şubat 2020 tarihleri arasında Mersin’de Akdeniz Bölge Toplantısı Etkinliğinde görüşlerimizin bazılarını katılımcılarla şifahi olarak paylaşmıştık. Bu makalemizin, yoğun biçimde mülteci

*Doç. Dr., Kilis 7 Aralık Üniversitesi, İnsan ve Toplum Bilimleri Fakültesi, Felsefe Bölümü, necati.demir@kilis.ed.tr Orcid: 0000-0002-3592-7557.

barındıran özelde Kilis ilindeki ve genelde ülkemizdeki mültecilerle halkımızın uyum sorunlarına katkı yapacağını umuyoruz.

II. Dünya savaşından sonra soğuk savaş döneminde iki kutba ayrılan dünyada biçimlenen ülke ve devletlerin, Sovyetlerin 1990'ların başında devreden çekilmesiyle oluşan tek kutuplu dünya devi ABD öncülüğünde yeniden harmanlanacağı ve sınırlarının yeniden çizileceği ifade edilmektedir. Bir savaş ve çatışma dili üreten derin mihraklar ve yapılar söylem ve eylemleriyle III. Dünya Savaşı'nın münadileri gibi hareket etmektedirler. Bunlar günümüzün ölümcül silahlarıyla topyekûn bir savaş çıkartmakla servetlerini artırmayı, kirli kârlarını katlamayı umuyor olabilirler ama savaşı çıkartanların her zaman savaşı bitiren taraf olmayabileceği gerçeğini ıskalyorlar.

Bu istenmeyen gidişin farkında olan barışsever uluslar, çok geç olmadan böyle ürkütücü bir felaketin tüm dünya ulusları için damıtılmış iyiliklere, güzelliklere ve gerçekliğe dönüşümünü sağlayacak zihinsel ve eylemsel girişimleri başlatmaları gerekir. Bir tabii afetin çıkmasına ya da toplumsal felaketin patlamasına engel olmak imkân ve ihtimali kalmamışsa, yapılacak en akılcı iş; geleceği ivedilikle ve iyi okuyarak önceden alınacak önlemlerle, tahribatı minimize etmeye çalışmaktır. Selin tahribatını setlerle önlemek ya da kanallarla suyu tarım alanlarına ve enerji tesislerine yönlendirmek nasıl mümkün oluyorsa küresel çaptaki bu muhtemel felaket enerjisinin seyrini barışçı ve insani bir yöne çevirmenin de bir yolu bulunmalıdır. Bunun için de felsefi bir yaklaşımla dünya coğrafyasına, acımasız rekabet ve husumet duygusuyla değil de onu tümel anlamda gözeten bir erdemli ve insani bakışla yaklaşılmalıdır. Ancak burada dikkat edilmesi gereken husus, haklının yaptırım gücü olmadığına, haksızlığa engel olunamayacağı sorunudur.

Tarihte temel toplumsal değişim ve dönüşümler, genelde bilim ve uygarlık meşalesini elinde bulunduran uluslar ya da bu uluslara karşı meydan okuyuşu kazanan uluslarca gerçekleştirilmiştir. Yine tarihte temel toplumsal değişim ve dönüşümleri, daha önce uygarlık kurmuş uluslar gerçekleştirmiştir. Biz uygarlık kurmuş bu ulusların dışında kalmayan, bir toplum olarak, dünyada, özellikle de yakın coğrafyamızda güçlülerin hukukuyla değil de hukukun gücüyle hareket etmeliyiz. Tarihsel birikimimizle 16. ve 17. Asırlarda Balkanlar, Anadolu, Orta Asya, Ortadoğu, Kuzey Afrika, Karadeniz kıyıları ve Kafkaslarda Pax Ottoman denilen Osmanlı toprakları üzerindeki istikrarlı barış ve güvenliğin formunu ve içeriğini günümüzün istikrara ve barışa susamış dünyası için bir siyasi ve ahlaki öğreti modeli olarak sunabiliriz.

Güçsüz ve zayıfların sömürülmeye ve ezilmeye mahkûm olduğu bir dünyada zayıf da olsa mazlum ulusların hak ve hukukunu savunan bir devlet gücünün bulunması bir denge unsurudur. Adil devlet, mazlum toplumların koruyucu şemsiyesi olmakla zalimlerin zulüm ve sömürü çarkına çomak sokabilir. İşte bu bağlamda Osmanlının siyaset sahnesinden silinmesiyle BM'de mazlum toplumların hukukunu savunacak güçlü bir siyasi iradeye gereksinim duyulmaktadır. Makedonya Cumhurbaşkanı Gyorge İvanov, Osmanlı'nın adil bir yönetim örneği gösterdiğini belirtmiştir. Ona göre, insanlığın 3 bin yıllık yazılı bir tarihe sahip olduğunu ve bunun 2700 yılının çatışma ve savaşlarla geçtiğini, 300 yıl ise Balkanlar, Kafkaslar ve Orta Doğu ise barış içerisinde yaşamıştır. İvanov, bu gerçeği AB temsilcisine anlattıklarında büyük bir paradoksla karşılaştıklarını, özellikle barışın o bölgelerde o kadar uzun süre yaşanmış olduğunu anlayamadıklarından söz eder. Söz konusu bölgelerde sınırlarla bölünmeyen bir coğrafyada açık zihinli, önyargılardan arınmış insanların yaşadığından Tarihte Pax Romana (Roma Barışı) benzeri bir de Pax Ottomane (Osmanlı Barışı) nin yaşandığından söz etmektedir. (Yeni Şafak Gazetesi, 06 Mayıs 2017); (Demir, 2022, 185).

Aslında ne mülteci olan ne de mülteci alan toplumlar iltica olgusuna olumlu yaklaşır. Ancak zorunluluk nedeniyle, yani can pazarında katliamdan kurtulmak maksadıyla mazlum olarak bir ülkeye sığınmacılar gelmişse mülteci kabul eden ülke de erdemlilik gösterip gelecekte olabilecek daha büyük bir tehlikeyi izole edeceği düşüncesiyle bunu vicdani duyguyla kabullenmek zorunda kalıyor.

Batıda 13. asırda, önce ilim ve sanat erbabı 16.asırda da elit tabaka fiziki aydınlanmanın farkına vardı. Aydınlanma kavramıyla neyi kastediyorum. İnsanın kendisine verili olan küçük ölçekte dünya, büyük ölçekte de uzayı inceleyip, ateşi, havayı, suyu, toprağı, bitki ve hayvan dünyası ile insan potansiyelinden maksimum ölçüde yararlanmayı, bunların risk ve zararlarından da korunmayı kastediyorum. İslam hukuk terminolojisinde bunu karşılayacak bir deyim var. Def'i mefâsid celb-i menâfi'den evlâdır. (Berkî, 1876, Madde 30) (Fesadı ortadan kaldırmak, yararı gözetmekten daha önceliklidir.) yani etrafta ne kadar bozucu ve zararlı şey, durum, olgu varsa onu kendimizden uzaklaştırmak, ne kadar da faydalı, yararlı, şey, durum, olgu varsa onu kendimize yakınlaştırmak. Aydınlanma, Galilei'den de esinle; tabiatın matematik dille yazılmış lisanını çözümleyip zararları minimize, faydaları maksimize etmektir.

Fiziksel aydınlanmasını gerçekleştiremeyen toplumlar dikkat edilirse ya matematik dille yazılmış tabiatın lisanını çözememekten dolayı tabii afetlerin pençesine (sel-kuraklık, yangın-don, israf-kıtlık, deprem-volkanik patlama, hastalık-kitlesel ölümlere neden olan salgın hastalık) düşüyorlar ya da batılı sömürücüler ile halkına seçme ve seçilme özgürlüğünü vermeyen yerel ve ulusal diktatörlerin pençesinden kurtulamıyorlar.

İçinde yaşadığımız şu otuz yıllık dönem, dünyanın geleneksel yapısında temel değişmelere neden oldu. Küresel çapta şiddete yönelik büyük olayların ve değişimlerin yaşanacağını sinyalleri 10-15 yıldır alınmaktaydı. Günümüzde meydana gelen toplumsal ve kitlesel ölçekteki trajedilerin –şehirlerin bombalanması, hayat kaynaklarının tahrip edilmesi, buna bağlı kitlesel göçlerin yaşanması; önce Akdeniz'de teknelerinin batmasıyla, günümüzde de lastik botları patlatılıp Ege'nin karanlık sularına gömülen her cinsten ve her yaşta insanın trajik durumları yürek burkmaktadır. Myanmar'da Arakan Müslümanlarının yaşadıkları katliam ve zorunlu tehcir ile içinde bulunduğumuz şu günlerde de Suriye'deki büyük trajedilere neden olan iç savaş ile Libya'daki çatışmalara maalesef ne BM ne AB bir önlem almaktan aciz görünüyorlar. “*İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi, Helsinki Sözleşmesi ve Kopenhag Kriterleri*” özellikle ortaya koyanlarca ayaklar altına alınarak mültecilerin ülkeye girişlerine adeta duvar örülüyor.

1.Mültecilik Sorunuyla İlişkin Kavramlar

1.1.Mültecilik: Çağımızın öncelikli sorunlarından biri olmaya devam ediyor. Özellikle Suriye'deki iç savaşın on bir yıla ulaşması mültecilik sorununu dünyanın küresel sorunu haline getirdi. Çünkü Batılılar da devede kulak misali de olsa mülteci almak zorunda kaldılar. Mültecilik kavramı kendi periferisinde çeşitlenerek yaygınlaştı.

1.2.Göçmen (Migrant): Göç'ten türeyen bu kavram, İngilizce “migrant” kavramına karşılık gelmekte olup, genellikle ekonomik ve kültürel nedenlerden dolayı daha iyi bir yaşam beklentisiyle, ülkesini terk ederek başka bir ülkeye yerleşen kişiye denilmektedir (Korkut, 2010, 8).

1.3. Mülteci (Asylum): İltica, kendisine mültecilik statüsü verilebilmesi için bir ülkeye başvuru yapan kişinin isteğinin kabul edilmesini sağlayan bir haktır. Mültecilik durumu, iltica hakkının tanınmasıyla oluşan hukuki bir statü olduğu için mültecilik ve iltica hakkı iç içe geçmektedir. İngilizcedeki karşılığı “asylum”dur. Kelimenin sözlük anlamı “özellikle politik

sebeplerden ötürü ülkesini terk eden kişiye bir devlet tarafından verilen koruma” hakkı şeklinde belirtilmektedir (Peker ve Sancar, 2002, 38). İngilizcede “refugee” kelimesiyle kullanılan mülteci, özellikle politik nedenlerden dolayı ülkesini terk eden kişiye bir devlet tarafından verilen koruma” anlamındadır (Korkmaz, 2014, 38; Sztucki, 1999, 38).

1.4. Sığınmacı (Asylum seeker): Yasal durumuyla ilgili hukuki bir statü kazanamayıp, sığındığı ülkenin yasalarından mülteciler kadar yararlanamayacak olan kişilerdir”(Odman, 1995; Bozbeyoğlu, 2015, 60-80) Kısaca sığınma isteyip de hak talebi henüz kabul görmeyen kişi anlamında kullanılmaktadır.

1.5. Sığınık (Refugee): Hayat haklarına ve özgürlüklerine yönelik ciddi tehditler yüzünden ülkelerinden ayrılmak ya da kendi ülkelerinin dışında kalmış insanlar için kullanılmaktadır (İngilizce-Türkçe Redhause Sözlüğü, 1990, 815).

1.6. Sürgün (Exile): Fiil olarak sürgün, sürülme, sürgün edilme. İsim olarak, sürgün edilen kimse. The exile: İ.Ö: VI. Asırda Musevilerin Babil’e sürülmesi (İngilizce-Türkçe Redhause Sözlüğü, 1990, 336).

1.7. Göç ve Göçmen: Yer değiştirmenin iradi olanına göç, kendi isteği ile yaşadığı yerden ayrılıp yeni bir iş ve mesken edinen kişiye de göçmen denir.

1.8. İltica ve Mülteci: Cebir ve zor yoluyla yaşadıkları yerden uzaklaştırılıp başka bir yerde yaşamaya mecbur edilmeye iltica, gönülsüz olarak iş ve barınma, yani hayat hakkı tanınmayan kişilere de mülteci denilmektedir.

1.9. Muhaceret ve Muhacir: Birey ya da sosyal grupların yurt içinde başka bölgelerde zorunlu ikamet etmek durumunda bırakılmasına muhaceret, bu duruma maruz kalan kişilere de muhacir denir. Bu duruma eskiden bir tarih terimi olan garet kavramı kullanılırdı.

Mülteci statüsüne girmeyen durumlara da değinmek gerekiyor. “Savaş suçları işlemiş kişiler, işkence, soykırım vb. gibi insanlığa karşı suçlar işleyenler ve sivillere yönelik haksız şiddet eylemlerine katılmış olanlar, uluslararası insan hakları kurallarını ihlal eden kişiler, siyasi nitelikli olmayıp ağır ceza gerektiren suçları işleyenler, sadece ekonomik sebeplerden dolayı yaşadığı ülkeyi terk edenler, sel, kuraklık veya deprem vb. doğal afetlerden ötürü ülkesini terk edenler, adi bir suçtan dolayı suçlu bulunmuş ve bu nedenle yargıdan kaçmak amacıyla ülkesini terk eden kişiler mülteci ve sığınmacı statüsüne girmemektedirler” (Nurdoğan vd., 2016, 9).

Tarihsel perspektiften insan hakları ve vatandaşlık ilişkisine baktığımızda I. Dünya Savaşı döneminin ve savaş sonrası yılların bu ilişkide dönüm noktası olduğu söylenebilir. Mülteci hareketleri üzerinde duran Agamben’e göre “kitlemel” olarak kabul edilebilecek göçler I. Dünya Savaşı sonlarında başlayıp yaklaşık üç milyon Avrupalı ülkelerinden başka topraklara göçer (Bozbeyoğlu, 2015, 62).

Benhabib ise yurttaşlık kavramının önemini vurgulayarak kendi içinde daima, dışarıda bırakmaya dayalı adaletsizlik tohumlarını ve ülke sınırları dışında ise saldırganlık potansiyelini taşıyan” (Bozbeyoğlu, 2015, 62) ulus-devlet anlayışı, aslında bu tarihlerde belirginleşir. Bu bağlamda, 1915’te Fransa’da, 1922’de Belçika’da, 1926’da İtalya’da, 1933’te Avusturya’da ve 1935’te ise Almanya’da yabancılarla ilgili yasalar çıkarılmış, özellikle Almanya’da Alman ırkına mensup olanları “tam yurttaşlar” ve diğer grupları ise “siyasal haklardan yoksun yurttaşlar” diye ikiye ayıran Nürnberg Yasaları büyük yankı uyandırmıştır (Bozbeyoğlu, 2015, 62).

Mültecilik ve türevleri olan ve insan onurunu incitici kavramların vicdanları daha fazla yaralamaması için dünya ve insanlık tasarımlarında metafizik ya da manevi dünya görüşlerine

ağırlık verilmesi gerekmektedir. Doğarak dünyaya gelen her kişi sonuçta ölüm olayı ile bir başka mekâna göç etmek durumunda kalmaktadır. Bu kara yazgılı kişi ya da grupların yerinden yurdundan sökülüp yaban ülkelere sığınmaları ömür boyu sürmemelidir.

2.Mülteciliğin Kısa Tarihi

Tarih içerisinde insan hayatının, yaşanılan yerle gezip görülen coğrafyalar arasında geçtiği görülür. Tehcir ve türevleri olan ilticanın, sığınmanın, sürgünün, garetin¹ dünya tarihinde yaşanmadığı bir dönem yoktur denirse yeridir. İnsanın yeryüzündeki tehcir serüvenine bakıldığında günümüzde de tüm yürek burkan acıların asırlardan beri süregeldiği görülür. İnsanın bu trajedisini makul gösterecek bir gerekçe olmasa gerek. Tehcir tarihi incelendiğinde Yahudilerle Müslüman toplumlar öne çıkar.

Yahudilere uygulanan tehcir

Tarihte ilk toplu sürgünün Yahudilerin başına geldiği yazılı metinlere geçmiştir. Kayıtlara geçmeyen başka bir sürgün olayı var mıdır bilinmemektedir.

1.Huruc Olayı

Musa Peygamberin Mısır Firavunu II. Ramses'in sarayında büyüdüğü, Allah'ın şeriatını kavmine ve Firavuna tebliğ ettiği zaman, dönemin Mısır Firavunu Minfitan (MÖ: 1290-1224), Musa'ya "derhal kavmini alıp Mısır'ı terk edeceksin", dedi. Firavun kararından pişman olarak ordusuyla Yahudileri geri döndürmek için peşlerinden takip etti (Sarıkcıoğlu, 2004, s. 247). Musa ve kavmi yarılmış Kızıldeniz'i geçip denizin tekrar birleşmesi sırasında Firavun II. Ramses'in oğlu Minfitan (1290-1224) ve askerleri MÖ. 1224'te sulara gömülüp yok oldu. Musa, kavmini Kenan iline götürdü. Yahudilere baskı yapan Mısır firavunu II. Ramses'tir. Huruc Olayı MÖ: 1224'e rastlamalıdır. (Sarıkcıoğlu, 2004, 246)

2. MS.70'de İmparator Neron, şöhretli komutanlardan Vespasianus'u büyük bir ordu ile Filistin'e gönderdi. Roma generali Galile'yi sindirdi. Fakat Kudüs'ü muhasaraya hazırlandığı sırada imparatorluğa seçildiği haberini alınca bu görevi oğlu Titus'a bırakarak kendisi Roma'ya döndü. Romalılar Titus'un komutasında direnen Yahudileri ağır bir yenilgiye uğratarak kan ve ateş dalgaları arasında Kudüs'e girdiler. (M. 70). Roma'nın intikamı korkunç oldu. Şehir baştanbaşa yağma edildi. Mabetler soyuldu. Sonra hepsi yıkıldı veya yakıldı. Yalnız Kudüs'te bir milyon Yahudi öldürüldü. Bütün memleketteki kurbanlar ise sayısızdı. Sağ kalanlar da ya esir edilerek Mısır'daki taş ocaklarında ve madenlerde çalışmaya mahkûm edildiler ya da köle olarak pazarlarda satıldılar. Bir kısmı da Roma'daki sirklerde vahşi hayvanların önüne atılarak halk önünde parçalatıldılar.(Günaltay, 1987, 390)

3.Yahudi toplumu asırlar sonra tekrar Filistin'de toparlanıp Romalıların egemenliğine karşı M.S. 132-135 yıllarında yeniden ayaklandılar. Ayaklanmanın bastırılması sırasında tamamen yakılıp yıkılan ve yerle bir edilen Kudüs şehrine Yahudilerin girişi yasaklandı. Roma İmparatoru Hadrianus şehrin yıkıntıları üzerinde Colonia Aelia Copitolina adlı bir pagan sitesi kurdurdu. Mescid-i Aksa'nın yerinde de tanrı Jüpiter için bir tapınak yaptırdı (Bozkurt, 2004, 270).

Yahudiler, fiili güçleri kırılmasına rağmen manevi (kültürel) etkinliklerini eğitim yoluyla esaret altında bile sürdürebildiler. 132-135 tarihleri arasında yeniden Romalılara karşı ayaklandılar. Bu kez İmparator Hadrianus Yahudileri dünyanın her tarafına bir daha toparlanmamaları için dağıttı. Buhtu Nasr'ın (Nabohodonosor) zulümlerini gölgede bırakan

¹ Bir tarih terimidir. İnsanları zoraki doğduğu ve ikamet ettiği topraklardan bilmediği coğrafyalara gönderip orda yaşamaya mecbur etme.

bu vahşetlerin kahramanı Titus, Roma'da zafer takının altından geçerken, 700 mağrur savaşçı, arabasını çekmekte idi. Yahudiler bu son haileden² sonra artık Filistin'de tutunamadılar. İsa'nın intikamı adına Hıristiyan dünyasının işkencelerine, tazyiklerine, zulümlerine göğüs germek üzere dünyanın dört bucağına dağıldılar. Romalıların amansız darbesi Yahudilerin Filistin'deki siyasi varlıklarını ezmiş, bitirmişti. Fakat sürgün felaketinden sonra vaktiyle İsrail oğulları arasında başlamış olan manevi kuvvet ölmemişti. Devletlerini kaybeden İsrail oğulları, bu kuvvet sayesinde dini cemaatler halinde yaşayacak, artacak ilerleyecek, Hıristiyanlık kisvesine bürünen Saint Paul'un tükenmez gayreti, putperest Roma'yı çökerterek milli intikamı alacaktı (Günaltay, 1987, 390).

4.Romalılarla mücadele esnasında binlerce Yahudi, siyasi hürriyet ve istiklal için kanlarını dökerken, kahramanlar harp meydanlarında kanlı haileler içine gömülürken, fikir kahramanları da manevi varlığı korumak ve kurtarmak için bu alanda didiniyorlardı. Birinciler, harbi ve onunla beraber bağımsızlığı ve hatta yurtlarını kaybetmiş, fakat ikinciler başarmışlardı. Bunlar siyasi varlığın büyük kuvvetler karşısında maruz bulunduğu tehlikeyi sezdikleri, gördükleri için, harabeler üzerinde daima yaşayabilecek bir bina kurmaya çalışmış ve muvaffak olmuşlardı. (Günaltay, 1987, 390) "Kalem kılıçtan keskindir", özlü sözü bu tarihi mücadelede de kendini göstermişti.

5.Bu tarihten 1492 yılına kadar Yahudiler dünyada bir varlık göstermediler. Yahudiler İspanyol Katoliklerinin zulmünden kaçarak 1492'de İspanya'dan göç etmiştir, Osmanlı topraklarına sığınmışlardır. Türklerle Yahudilerin ilk teması 1453'te, İstanbul'un fethinden sonra olmuştur.

İspanyol Katolikleri Endülüs'te Müslümanları katletti, Yahudileri de Osmanlı topraklarına sürgün etti. Osmanlı İmparatorluğu'nun yaşam döngüsünün çeşitli evreleriyle, Yahudilerin sosyal ve ekonomik hayatı arasında paralellik gözlemlenir. Örneğin, Osmanlı'nın yükselme dönemi olan 15. ve özellikle 16.yy'lar, Osmanlı Yahudilerinin altın çağı olmuştur. Osmanlı topraklarına ilk matbaayı getiren Yahudiler, ayrıca Osmanlı hükümetinde önemli mevkilere gelmiştir. 17.yy'a denk gelen Osmanlı'nın duraklama döneminde ise Osmanlı Yahudileri kültürel ve ekonomik olarak çöküşe girmişlerdir. 18.yy'da gerçekleşen gerileme döneminde ise Yahudiler, Sabetay Sevi olayının yarattığı şokla "pasif korunma psikozu" içine girdiler. Dağılma dönemi olan 19.yy'da Yahudilerin kültürel seviyesi o kadar çökmüştü ki yabancı dil öğrenmek dahi dinden çıkmak olarak görülüyordu. Fakat Osmanlı'nın hangi devresinde olursa olsun, Osmanlı İmparatorluğu'ndaki Yahudiler, Hıristiyan Avrupa hâkimiyetindeki Yahudilere kıyasla güven ve huzur içinde yaşamlarını sürdürmüş, buna karşılık olarak her durumda Türk topraklarının milli çıkarlarını savunmuşlardır (Güleryüz, 2012, 21-172).

Bizans'taki Yahudilerin tarihinden de anlaşıldığı üzere; MÖ 4.yy'dan beri Yahudiler Anadolu'da mevcut olduğundan, Osmanlıların beylik döneminden İmparatorluğun çöküşüne kadar geçen zamanda ve hatta İmparatorluğun ardıl devleti olan Türkiye Cumhuriyeti'nde de Yahudiler Anadolu'daki varlıklarını sürdürmüşlerdir.

Yahudiler en rahat ve huzurlu dönemlerini Osmanlı topraklarında yaşadılar. 1890'lı yıllarda Filistin'de kümelenmeyi ve bir Yahudi Devleti kurma hayalleri Theodor Herzl tarafından dillendirmeyi, hatta II. Abdülhamid yönetiminin zor durumundan yararlanarak Filistin'den toprak satın almayı denedilerse de Sultan'ın çok şiddetli tepkisiyle karşılaşılır.

6.II. Dünya Savaşı içinde Alman Yahudileri tarihlerinin en zor ve trajik dönemlerini yaşadılar. Soykırıma uğratıldılar. Savaştan Almanya'nın yenik çıkması Yahudilerin kadim

² Dram, trajedi.

emellerinin önünü açtı. 1948’de Filistin topraklarında İsrail Devletini İngilizler ve ABD’lilerin desteği ile kurmaya muvaffak oldular.

Müslümanlara uygulanan tehcir

7.Müslümanlara uygulanan ilk tehcir, Mekkeli müşriklerin baskılarıyla önce Necaşi’nin ülkesi Habeşistan’a sonra da Medine’ye hicret ettirilmesiyle başladı. Tebliğin Mekke döneminde Müslümanlar Mekkeli müşriklerin yoğun baskısıyla karşı karşıya kaldılar. Hz. Peygamber de ilk Müslümanların can güvenlikleri konusunda endişe duymaya başlayınca bilhassa kabileleri içinde himayesiz kalan Müslümanların M.615’te Habeşistan’a hicret etmelerini önerdi. Mekke’nin fethinden sonra Habeş muhacirleri küçük gruplar halinde Mekke’ye dönmüşler, geri kalanlar ise Hayber’in fethinden sonra Medine’ye ulaşmışlardır (Apak, 2017, 27).

8.Endülüs Emevileri 7.asırda yerleştikleri İspanya’dan 8 asır yaşayıp kurdukları medeniyete rağmen katliama ve sürgüne uğradılar. Beni Ahmer Devleti’nin son kenti Gırnata da Hıristiyan saldırılarına dayanamayarak 1492’de teslim olmak zorunda kaldı; böylece İslâm hâkimiyetinin Endülüs’teki en son kalesi de düşmüş oldu. Bu tarihten sonra İspanya’da kalan Müslümanlar, Hıristiyanlığı kabul edenler de dahil olmak üzere bir asrı aşkın bir süre çok büyük sıkıntı içerisinde yaşadılar ve sonunda tamamen ülkeden sürüldüler(Özdemir, 1995, 211-225).

9.962 yılında Seyfüddevle’nin başkenti Halep uzun bir kuşatmadan sonra Bizans’ın eline geçtiyse de Hamdaniler Halep’i geri aldılar. (Yıldız, 2000, C. 3, 516-517; Bailly, t.y., C. 2, 238) Halep Emiri Seyfüddevle’nin 967’de ölümü üzerine kendisinin otuz yıl tek başına mücadele ettiği Bizans İmparatorlarından Azgın Leon (namı diğer Tekfur Foka) un Suriye’ye başlattığı büyük taarruz sonucunda karşısında direnecek bir Müslüman güç bulamayınca yetişkinleri kırdı, çocukları ve genç kızları da zincire bağlatarak Anadolu içlerine doğru sürükletip götürdü. Nikhephoros Phokas, deniz savaşlarında Müslümanlara karşı kazandığı zaferin sonunda Avasım ve Süğür bölgeleri³ne saldırarak Anazarba, Maraş, Raban ve Dülük’u işgal etti. Nikhephoros Phokas, harap olmuş ve insan yaşamayan Malatya’nın yeniden tamir ve tahkim edilmesini istediysen de danışmanları Arap akıncıların korkusundan bunun yararsız olacağını ama Bizans’ın takip altında tuttuğu ve Suriye’de yaşayan Yakubîlerin takipten kurtulacakları vaadiyle Malatya’ya yerleştirilmelerinin daha güvenli ve sorunsuz olacağını imparatora kabul ettirdiler. Bunun üzerine Malatya’ya her taraftan gelen Yakubîler buraya yerleşip kenti imar ettiler. 1100’lere doğru Malatya ve civarında elli üç kilise ve eli silah tutabilecek atmış bin Hıristiyan bulunmaktaydı. (*İslâm Ansiklopedisi*, 1957, C. 4, 234) Ancak imparatorun vaadini tutmayıp Yakubîleri takibata uğratması, onları Araplara yaklaştırdı (*İslâm Ansiklopedisi*, 1957, c. 4, 234), (Süryani, Mihail III, 131-143).

972’de Batıdaki pürüzleri tam anlamıyla halleden Bizans İmparatoru Tsimiskes, Mısır’daki Fatımîlerin Suriye’ye doğru genişleme siyasetini durdurmak için Nizip ve Meyyafarikîn’e saldırmasıyla (1957, c. 4, 234), (Süryani, Mihail III, 131-143). Bizans-Müslüman mücadelesi yeniden başladı. Suriye kentlerini ele geçiren Tsimiskes Kudüs’e saldırmaktan çekinerek tekrar kuzeye döndü. Tsimiskes’in 976 yılında ölmesiyle Bizans tahtında yine iç sorunlar çıktı (Yıldız, 2000, C. 3, 516-517). Ama artık Müslüman Devletlerin Bizans’la uğraşacak ne güçleri ne de bir cihat ruhu kalmıştı. Çünkü iç çekişmeler İslam dünyasını felçli hale getirmişti (Yıldız, 2000, C.3, 516-517).

³ Müslüman Araplarla Bizans Mücadelelerinde Suriye’den Anadolu’ya, Anadolu’dan Suriye’ye geçiş yollarındaki Hatay, Adana, Maraş, Antep, Malatya ve Urfa şehirlerinin bulunduğu bölgeye denilmektedir.

10.Ortaasyada anayurtlarında yaşayan Türk unsurları Moğolların tazyikiyle batıya, İran'a, Hindistan'a, Irak'a, Suriye'ye ve nihayet Anadolu'ya doğru garet ettirilmişlerdir.

11.Rumeli topraklarına 1366'da çıkan Osmanoğulları 18. Asırdan itibaren Haçlı İttifakının saldırıları sonucunda Balkan coğrafyasından, Ege Adalarından uğradıkları katliamdan kurtulabilenler evladı Fatihan olarak Anadolu'ya sürüldüler.

12.Balkanlarda katliama uğrayan ve Anadolu'ya yerleşen sadece Evladı Fatihan değil, Müslüman olan Sırp (Boşnak), Arnavut, Makedonlar da Anadolu'ya sürüldü.

13.Kırım'da yaşayan Tatarlar, Kafkasya'da yaşayan Çerkezler, Çeçenler, Abazalar ve Ahıska Türkleri de topraklarından Asya stepleri içine sürüldüler.

14.16 Mart 1988 tarihinde Saddam'ın kimyasal bombalarıyla Halepçe'de katledilen Kuzey Iraktaki Peşmergeler, Türkiye'ye sığındı.

15.Azerbaycan'da Ermeniler tarafından işgal edilen Karabağlılar iç bölgelere sığınmak zorunda kalırlar. Ermeniler, Azerbaycan'ın 1991'de bağımsızlığını ilan etmesinin hemen ardından "Dağlık Karabağ Cumhuriyetini" ilan ederler. Bölgede çatışmalar artarken, Ermeniler günler süren saldırılar sonucunda Dağlık Karabağ'ın merkezi Hankendi'ni 28 Aralık 1991'de işgal ederler (Dr. Mustafayev, 2013, 281-294).

16.11 Temmuz 1995'te başlayan ve 8 bin 372 Boşnak sivilin Ratko Mladic emrindeki Sırp askerler tarafından hunharca öldürüldüğü Srebrenista Katliamı, 2. Dünya Savaşı'ndan sonra Avrupa'da yaşanan en büyük insanlık trajedisi olarak nitelendiriliyor. (Alp, 2017, 127-171).

17.2011'de başlayan Suriye iç savaşı sonrasında da rejim karşıtı tüm halklar Türkiye'ye sığındılar. Bu araştırmayı yapmamızdaki temel etken Suriyeli Mültecilerin sorunlarıdır.

18.BM'ye göre 2012 yılı ortalarında Müslümanların birçoğu tıka basa doldurulan dayanıksız botlarla Arakan'dan kaçmak zorunda kalmıştır. Her yıl yüzlercesi umutla kendilerini kabul edecek ülke aramak için çıktıkları yolculuklarda hayatlarını kaybetmektedir. Bengal körfezinde yüzün üzerinde botun kaybolduğu da kayıtlar arasındadır. (Türkiye Diyanet Vakfı, 2017, 12). 2017 yılındaki katliamlar sonucunda da kitleler halinde Rohingya Müslümanları Bangladeş'e sığınmıştır. (Dadan, 2018, 195) Myammer'da yaşayan Arakan Müslümanları fanatik Hindularca katliama ve tehcire maruz bırakıldılar. Ayrıca halen Doğu Türkistan'daki Uygur Türkleri Çinlilerin yoğun baskısına maruz kalmaktadırlar. İç savaş nedeniyle, Irak, Yemen, Suriye ve Libya'da can güvenliğinin olmayışı nedeniyle sürekli belli bir kesim halk yıllardan beri yerlerini yurtlarını terk edip daha güvenli coğrafyalar arıyorlar ama ortak bir kaderi paylaşmak zorunda kalıyorlar.

3.Mülteciliğin Nedenleri

Mülteciliğin pek çok olan nedenleri üzerinde düşünüldüğünde genel olarak dört etkenin öne çıktığını söyleyebiliriz. Bunlardan ilki, Roma pragmatliğinden kaynaklanır. Roma'nın imparatorluk döneminin genel bir siyaseti olup bugün de Batılılarca takip edilen Tasviri Coğrafya siyasetidir. Roma sömürgeci bir imparatorluktu. Oluşturdukları güçlü hukuk ve askeri sistemle dünyanın o dönemdeki bilinen bölgelerine rahatlıkla ya da zorbalıkla ulaşım o bölgelerin yeraltı ve yerüstü zenginliklerini, insan gücünü isterse toprağında kendi hesaplarına isterse köleleştirip gemilere hayvan nakliyesi gibi istif ederek Roma'ya götürürdü. (Günaltay, 1987, 655) Dünyanın zenginliği ellerindeydi. İkincisi de 13. Asırdan beri özellikle Doğu toplumlarında görülen meskenet, tembellik, dünyaya ilgisizlikten kurtulamayıp ilim ve tekniğe ulaşamayıp, yani bir türlü aydınlanmayı gerçekleştiremeyişti. İnsanlar ya da

toplumsal gruplar kendi yaşadıkları coğrafyalarda tabiatın matematik dille yazılmış lisanını çözümleyememekten dolayı geçimlerinden acze düşmüş ve başka coğrafyalarda iş ve ekmek arama çabasına girip pek çok trajik hadisenin nesnesi olmuşlardır. Üçüncüsü belli coğrafyalardaki farklı dini ve mezhebi ayrılıklar ile ayrı etnik grupların insanca ortak yaşama kültürü edinemeyip iç savaşa düşülmesidir. Dördüncüsü de emperyal odakların milli devletlerin gücünü bypass edip, kendilerine bağımlı hale getirmek için çeşitli provokasyon ve manipülasyonlarla iç çatışma çıkartıp yerli halkı can güvenliği sorunuyla yüzleşmek durumunda bırakmasıdır.

4.Mültecilik Kavramının Düşünsel Arka Planı

Bir toplumun belli bir kesimi, diğer kesim ya da resmi erk (otorite) tarafından neden mülteci durumuna düşürülmektedir? Dini, dili, ırkı bizden değil, görüş ve anlayışı farklı diye insan neden her türlü çirkin fiili türdeşlerine karşı işleyebilir?

Hayvan topluluklarında görülmeyen acımasız şiddeti neden insanlar, türdeşlerine reva görürler? Düşünürler toplumsal ya da toplumlar arası çatışmaların nedenlerini açıklamaya çalışmışlar ama ortak bir kaniya ulaşamamışlar. J. Locke da, J. J. Rousseau da bir toplum sözleşmesinden söz ederler. Söz konusu sözleşme Locke'ta insanların mülkiyetlerini korumak, Rousseau'da ise sınırsız isteklerin sınırlı imkanlarla karşılanamayaş nedeniyle yapılır. İnsanlar ihtiyaçlarından fazlasını elde etmek için mücadele etmeseler, varlıklı olanlar israftan kaçınırsalar dünyadaki gıdalar, insanların ihtiyaçlarına yeterli gelebilir. Ama paylaşımdaki, daha doğrusu paylaşıtımdaki adaletsizlik⁴, insanların birbirine karşı kıstırılmasına neden olmaktadır. İnsanların kitleler halinde göç etmesine neden olan yurt içindeki ya da hariçten gelen ölümcül saldırıların sonucunda; toplu ölümler, katliamlar, parçalanmış aileler, yaralanmalar, sakat kalmalar, açlık, kıtlık, susuzluk, hastalık, gıda yetersizlikleri, yoğun oranda bebek ölümleri, kentlerin altyapı tahribatları, bina ve konutların, cadde ve sokakların yıkıntıları, mal ve hizmet üretimlerinin durmasının yanında toplum içindeki grupların kitleler halinde yurtlarından koparak sonu hüsrarla bitecek mültecilik macerasıyla yüzleşilmektedir.

İnsanın, türdeşlerine yaptığı iğrenç muameleyi ona hazmettiren sosyo-psikolojik kinlenmedir. Çok sevilen, güvenilen bir aile ferdinin işlediği suç nasıl ki tüm aileyi töhmet altında bırakıyorsa, toplumsal bir grubun yüz kızartıcı, seni bir fiili işleyip üstlenmesi o grubun mensubu olduğu toplumun da suçlanmasına neden olur.⁵ Yargılama biçimi dini ve pozitif hukuka aykırı olsa da maalesef insan ilişkileri genelde akıl ve mantık ölçütleri ve hukuk karineleriyle değil de duygusal ve içgüdüsel tahriklerle yürütülmektedir. İnsanlık suçun da cezanın da ferdileşme olgusuyla 1400 yıl öncesinden beri yüzleşmektedir. Ancak günümüzdeki, ilmin, mantığın, uygarlığın ilerlemesine karşın hala insanın neliği ile ilişkilendirdiğimiz bu adî insanlık suçunun önü alınamamaktadır.

Arap Baharı heyecanı, Muhaliflere başlangıçta verilen Koalisyon güçlerinin desteğinden, İsrail'in güvenliği ve Batı'nın çıkarları dikkate alınarak vazgeçilip Kuzey Suriye'de kantonlardan oluşacak bir terör bölgesi oluşturulmak istenildi. Karşı tarafta Şii asabiyetiyle, Hizbullah ve İran'ın açık desteğine son aşamada Rus çıkarlarının Esed

⁴ Necip Fazıl'ın Destan isimli şiirinin şu dörtlüğü,

Allah'ın on pulunu bekleye dursun on kul/Bir kişiye tam dokuz, dokuz kişiye bir pul

Bu taksimi kurt yapmaz, kuzulara şah olsa/Yaşasın kefenimin kefilı karborsa, insanlar arasındaki paylaşımın adaletsizliğini çarpıcı biçimde betimlemektedir.

⁵ Hitler'in II. Dünya Savaşı'nda Yahudilere karşı uyguladığı "anti-semitik" uygulama Alman toplumunun tazminat ödemek durumunda kalmasından daha ağır soykırımcılıkla suçlandırılmaktadır.

yönetiminin çıkarlarıyla örtüşmesi yüzünden, başlayan iç savaş, sonuçta Suriyelilerin ve sınır komşusu olmak itibariyle bizim güvenlik sorununu büyütüştür.

Bu yüzden mülteci sorununa bakıldığında tarafların bir ferдинin utanç verici bir suç işlemesi yüzünden aile ya da sülale üyelerinin topluca yaşadıkları topraklarından kovulduğu ya da cezalandırıldığı görülür. Ya da kovucuların içinden çıkan bir zorba, ailesini taraftarlarını da kendi kinine alet ederek bir kişi ya da grupları asırlarca yaşadıkları coğrafyalardan koparttığı görülür.

İnsanlığın yaşadığı bunca acı deneyimlere karşın özellikle II. Dünya Savaşı'ndan sonra insanlık onulmaz bir mültecilik sorunuyla yüzleşti. Mültecilikten doğan bunca yaşanan acılara karşın, insanlık ders almayıp silah ve askerî gücü olan insan ya da toplumların türdeşleri olan insanları ve toplumları ilticaya, tehcire, sürgüne yollamaktan uzak durmamaktadır. Etnik, dinsel ya da toplumsal gruplar arasında özellikle de iç savaş nedeniyle bir husumet oluştuktan sonra, kötüsü katliama uğramak, az kötüsü de yurdu terk etmek zorunda kalıp nerede barınılacağı belli olmayan bir maceraya atılmak zorunlu hale gelmektedir. Derin deniz diplerine gömülerek mi? Tam menzile vardık dediklerinde yakalanıp cellatların eline düşmek mi? Sırtlarda valizler, kucakta çocuklarla aylarca yollarda yürüyerek ilerlemek mi? Karaya ayak basacakları anda lastik botları delinerek ölüme terkedilmek mi? Azgın deniz dalgalarıyla baş edemeyip alabora olmak mı? Bilinmez.

Bu trajik durumun asıl nedeni, iltica durumuna düşen kesim de düşüren kesim de olabilir. Bu nedenle soruna yansız bakıldığında taraflardan yalnız başına biri de her iki taraf da müsebbip olabilirler. Söz konusu Suriyeli mülteciler, içine düştükleri trajik durumdan ne ölçüde sorumludurlar?

Türkiye'deki sayıları 4 milyona yaklaşan Suriyeli göçmenlerin ülkemizde barınmaları öncelikle güvenlik zafiyeti, -giriş yapanların masum halktan birileri mi yoksa Türkiye karşıtı Suriye Baas rejimi yanlıları mı olduğunu belirlemek oldukça güç olduğundan- ekonomik daralma, işsizlik, sosyal devletin ayırım yapmaması nedeniyle yeni sağlık ve eğitim alt yapı hizmetleri çeşitli ve artı sorunlar getirmediği söylenemez. Ancak 11 yıldır hükümetin "Muhacirlere Ensar olmak" biçiminde İslam tarihine de bir atıf yapan erdemli çabasını takdir etmemek insafla bağdaşır bir durum değildir.

5.Mültecilik Kavramının Çatışkılı Yansımaları

Mülteci kavramına genelde merhametle yaklaşıldığı bilinmektedir. Ancak bu salt anlamda bir tutum alış değil duruma göre olumlu ya da olumsuz eğilimlere yönelebilecek esnekliktedir. Mültecinin, sığınmacının, sürgünün, muhacirin mutlaka mazlum olduğu görüşü duygusallıkla değil akliselim ile değerlendirilmelidir. Evet zulme uğramaları nedeniyle yerinden yurdundan edilen milyonlarca insan var. Ancak her mültecinin bu kapsama alınması özensiz bir değerlendirmedir. Soruna yalnızca muhacir konumuna düşürülen bireylerin mağduriyetleri bağlamında bakılmaması gerektiği, sığınmacı durumuna düşenlerin bazen bu muameleyi hak ettikleri durumların yaşandığı da görülmektedir. Mülteci durumuna düşen bazı kimse ve kesimler vardır ki değil iyi tutum alışlar çağrıştırmak, "iki kat mülteci olsunlar" dedirtecek kategoride değerlendirilmektedir. Uluslararası sermaye ve güvenlik örgütlerinin emellerine hizmet eden taşeron kişi ya da gruplar, yani ülkenin hayati menfaatlerine ve geleceğine kastettikleri belirlenen suçluların yurtdışına kaçmaları nedeniyle yurttaşlıktan çıkarılıp interpol ile yakalama kaydı bulunan tipler de mülteci durumuna düşebilirler. Yani bunlar ortak yurdu bölmede, ortak devleti zaafa uğratmada daha rahat hareket etmek amacıyla yurt dışında barındırılan kişiler olabilir. Suç işleyip adalete teslim olmak istemeyen kişilerin

yurtdışında mülteci olarak yaşadıkları ülkelerin hesabına çalıştıklarından istihbarat güçlerince korunup kollandığı da olmaktadır.⁶

Diğer yandan, düşmanları tarafından yıkılmış devletleri, işgal edilmiş yurtlarını kurtarmak için mücadele etmek durumunda olan özgürlük savaşçıları da mülteci durumuna düşebilirler. Veya uluslararası sermaye ve güvenlik örgütleri bazı devletleri zaafa uğratmak ve emellerini masrafsız gerçekleştirmek istedikleri ülkenin yönetimine operasyon yaparlar.

Konuyu toplumsal temelde değerlendirdiğimizde, bazı toplumsal gruplar yaşadıkları ülkelerde rejimin değişmesiyle toplumun ötekisi ilan edilip topluca zorba güçlerce sürülür.⁷ Ya da yeni yönetimi kabul etmedikleri için topraklarından çıkarılırlar.⁸ Yeni bir dine girdikleri için hayat hakları ellerinden alınmak istenir.⁹ Ya da Fransız İhtilali'nin getirdiği milliyetçilik rüzgarıyla Balkanlardaki Hıristiyan fanatikler, kendi ırklarından olduğu halde dinleri farklı olduğu gerekçesiyle Müslüman Boşnakların bazısını topraklarından söküp atmışlar ya da din-kırımına maruz bırakmışlardır. Ya da 19. asrın başlarından itibaren Osmanlı'nın zafiyetinden yararlanan Rus Çarlığı Balkan Ortodokslarını etnik bağımsızlıklarını Osmanlı'dan almaları gerektiği teziyle asırlardır sulh yurdu olan Balkan yarımadasını iç savaşın içine çektiği görülür.¹⁰ Ya da yaygın olan dinin taraftarlarınca farklı bir inanca sahip oldukları gerekçesiyle soykırıma uğrarlar.

6.Mülteci Kavramının Farklı Anlamlar İçermesi

Mülteci kavramı ata toprağından uzak diyarlarda, coğrafyalarda yaşamak durumunda kalan kişilere verilen ortak isimdir. Ancak, mülteci duruma düşen her kişi veya grubun düşüş nedenleri aynı olmayabilir. Biz bunları 10 madde içinde sergiledik.

6.1.Yeni devletin kurulmasıyla eski devlete bağlı kesimlerin inanç, düşünce ve gelenekleri rejim tarafından gayri meşru ilan edilip yurt dışına zorunlu tehcire gönderilmesi.¹¹

6.2.Harici düşmanları tarafından devlet yönetimleri yıkılmış, yurtları işgale uğramış halklar. Saddam'ın taraftarı olan Iraklılar.

6.3.Farklı dinden olmalarına karşın asırlardır birlikte yaşayan halkların dış müdahaleyle ayrımcılığa maruz bırakılan din mensupları. Balkan ve Kafkas Müslümanları.

6.4. Aynı dine mensup olan halkların farklı mezhepten olmaları nedeniyle ayrımcılığa tabi tutulup yurtlarından atılanlar. İran'da Sünniler. Suudi Arabistan'da Şiiler.

6.5.Yaşadıkları ülkenin rejimini ve yönetim sistemini devirip yeni bir rejim ve yönetim sistemi kurmak isteyen devrimciler. Ülkemizde bir zamanlar Marksist gruplar.

6.6.Asırlardır birlikte yaşayan etnik gruplara ayrımcılık tohumları atarak etnik temizlikle ülkeden kovulanlar. Sırplarla aynı ırktan olan Bosnalılar.

6.7.Bölücü adıyla nitelendirilen, ortak yurdu etnik köken ayrılığını gerekçe göstererek aynı dine inanan halkları bölüp devlet kurmaya çalışanlar. PKK ve türevleri olan örgütler.

6.8.Ülke aleyhine, dış mihrakların hesabına casusluk yapmaları nedeniyle, yurt dışına kaçan mahut kişi ve gruplar.

⁶ Özdemir Sabancı cinayetinin sanıklarından bir kadının Belçika'da yaşaması gibi.

⁷ Rusya'daki Kırım Tatarları ve Ahıska Türkleri, Almanya'da Hitler Yönetimindeki Yahudiler ve 28 Mayıs 1830 tarihinde Kızılderili Tehcir Yasası adıyla ABD Başkanı Andrew Jackson tarafından imzalanan antlaşmayla Mississippi Nehri'nin doğusunda yaşayan yerli ABD Kızılderililerinin yurtlarından çıkarılarak Oklahoma eyaletine yerleştirilmek istenmesi gibi.

⁸ İran Devriminden sonra Muhaliflerin yurtdışına gönderildiği gibi.

⁹ Mısır firavunlarının Musa'nın kavmini Mısırdan göçe zorlaması, Romalıların ilk İsevilere, müşriklerin ilk Müslümanlara uyguladıkları jenosit uygulamalar gibi.

¹⁰ Balkan Ortodokslarını ayaklandırarak asırlarca birlikte yaşadıkları Müslüman komşularını muhacerete zorlamış, yurtlarından topraklarını terk etmek istemeyenleri de katliama tabi tutması gibi.

¹¹ Osmanlı Hanedanı mensupları.

6.9. Demokratik kültür bilincinin yeterince kökleşmediği ülkelerde belli bir dönem bazı güvenlik güçleri de manipülasyon sonucu uluslararası güçlerin hesabına taşeronluk yaparak ülkenin seçilmiş meşru hükümetini alaşağı etmeye kalkışıp başarısız olarak 15 Temmuz Darbe Kalkışmasında olduğu gibi, mülteci durumuna düşebilirler. Ülkenin seçimle gelen meşru demokratik hükümetini darbeye yıkarak milli iradeden yana olanları - emperyal odakları ülkede söz sahibi yaparak- mülteci durumuna düşürebilirler.

6.10. Ya da ABD'nin Yeşil Kuşak Projesi çerçevesinde ülkemizdeki siyasal grupların aralarındaki farklılığı husumete dönüştürerek 15 yıl (1965-1980) süren siyasal çatışmaları körüklemesi sonucu 1980 12 Eylül Darbesine meşruiyet kazandırmak istenilmesi sonucu insan hakları ihlalleri ve işkencelerin cari olduğu hapishanelerde hiç yere öldürülmemek için yurdu terk eden pek çok düşünce ve sanat insanının soluğu Batı ülkelerinde almak zorunda bırakılması gibi.

7.Mülteciliğin İnsanlık İçin İfade Ettiği Önem

Tarihi vesikalardan öğrendiğimiz kadarıyla dünya üzerinde göç vermeyen ya da göç almayan bir coğrafya neredeyse yok gibidir. Bu istenmeyen durumun her zaman trajedilere, toplumların mahvına neden olduğu söylenemez. Bazı toplumların bu durumdan eski yaşayış standartlarının üzerine çıkıp atılım yaptıkları, hatta güçlü ve uzun süre ayakta kalan devletler kurduğu, hatta medeniyetler inşaa ettikleri vakidir.¹² “Tebdil-i mekânda ferahlık/hayır, vardır” sözü de sanırım bunu zaten ifade etmektedir. Ancak bu asli bir durum değil, arızidir. Zaten “Yerinden oynayan yetmiş iki derde uğrar”¹³ sözü bu bağlamda çok çarpıcıdır.

Oldukça acı veren mülteciliğe ideolojik bağnazlığın neden olduğuna ilişkin genel bir kanı da vardır. İdeologlar, sosyal alanda her zemin ve zaman için toplumsal hakikatlerden söz edip bunları yadsıyanların ya tedavi edilmeleri gereken anormaller ya da yaşamaları gerekmeyen kişiler olarak görmektedirler. Hitler Almanya'sında yapılan soykırım ve cinayetlerin Siyonist örgütlerin etkili güçleri vasıtasıyla gün yüzüne çıkartılması mümkün oldu, ancak Demirperde adıyla anılan Sovyet Blokunda işlenen insan hakları ihlalleri ve cinayetlerin ne görüntüsü ne de belgesi tam anlamıyla ortaya konulamadı.

Günümüzde çoğunlukla sığınmacı olarak kullanılan ve çok genel bir şekilde, kendi yöneticileri ya da derin devlet adı verilen yeraltı milis güçleri eliyle baskı altında tutulan mültecilerin oldukça olumsuz yaşam koşullarına düşürüldükleri için başka ülkelere ya da coğrafyalara sığındıkları belirtilmektedir.

Oğuzhan Türkoğlu, insanların genellikle hayatlarını, doğdukları yerlerde devam ettirdiklerini, ancak istisnai durumların da yaşandığını belirterek, yer değiştirme işlemini gönüllü ve zorunlu olarak iki başlık altında değerlendirmektedir. Bu çerçevede yer değiştirme işlemini gönüllü olduğu takdirde göç, zorunlu bir sebepten kaynaklandığı takdirde iltica etmek olarak adlandırılmakta ve iltica eden kişiye de mülteci denmektedir (Türkoğlu, 2011, 1).

Aşağıda ele alınacağı gibi 1951 tarihli Mültecilerin Hukuki Durumuna Dair Birleşmiş Milletler Cenevre Sözleşmesi 71/A-2. maddesinde mülteciyi “Vatandaşı olduğu devletin ülkesinde meydana gelen olaylar sonucunda ve ırkı, dini, tabiiyeti, belli bir toplumsal gruba mensubiyeti veya siyasi düşünceleri yüzünden, zulme uğrayacağından haklı sebeplerle korktuğu için vatandaşı olduğu ülkenin dışında bulunan ve bu ülkenin korumasından yararlanamayan, ya da söz konusu korku nedeniyle, yararlanmak istemeyen yahut tabiiyeti yoksa ve bu tür olaylar sonucu önceden yaşadığı ikamet ülkesinin dışında bulunan, oraya dönemeyen veya söz konusu korku nedeniyle dönmek istemeyen her şahıs” şeklinde tarif

¹² Bizans'tan sonra dünya çapında ve uzun ömürlü imparatorluklardan birini de bizim kurmamız, anayurdumuz olan Orta-Asya'dan Anadolu'ya gelmemizle mümkün olmuştur.

¹³ Tatar, Ahıska ve Azeri Türklerinin durumu hala içler acısıdır.

etmektedir. Sözleşme, daha müsait hükümler saklı kalmak kaydı ile mülteciyi genel olarak yabancı ile eşit hukuki statüde kabul etmiştir (Dost, 2014, 31).

1951 Sözleşmesine göre mülteci tanımının özel bir anlamı ve buna bağlı olarak mülteci statüsünün kendine özgü sonuçları vardır. Sözleşmenin 1. Maddesinde mülteci (refugee) tanımı yapılmıştır. Cenevre sözleşmesinden kısaca bahsetmek gerekirse sözleşmenin 2. Maddesine göre her mülteci bulunduğu ülkede kanunlara ve kamu düzenine uymakla yükümlüdür. Sözleşmenin 3. Maddesi mülteciler arasında ırk, din ve gelinen ülke konularında ayrımcılık yapma yasağı getirmiştir. 21. Maddesi konut edinme hakkını, 22. Maddesi eğitim haklarını, 23. Maddesi mültecilere yönelik sosyal yardım ve işe konularını, 24. Maddesi de mültecilere yönelik çalışma ve sosyal güvenlik haklarını ayrımcılık yapmadan düzenlenmesini öngörmüştür (Nurdoğan vd., 2016, 9).

Mültecilik hukuksal bir tanım olarak yaklaşık 60 yıldır var olsa da göçmenliğin ve sığınmacılığın tarihi, iktidarların tarihiyle paralel bir seyir izlemiştir. Yabancı topraklardan baskı ve zulüm sebebiyle kaçan insanların korunması, insanlık tarihi kadar eski bir olaydır. Bu özelliğe dair referanslar, Ortadoğu'daki Hititler, Antik Yunanlılar, Babiller ve Asurlular gibi en büyük imparatorlukların geliştiği dönemlerde, yani 3.500 yıl önce, yazılmış metinlerde bile yer almaktadır (Kahraman-Kâhya, 2014, 809).

Vatanlarından edilen mültecilerin sayısı her geçen yıl artmaktadır. Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği'nin kurulduğu 1951 yılında, yaklaşık 1 milyon mültecinin, Komiserliğin yetki alanına dahil olduğu tahmin edilmektedir. Bugün bu sayı, Birleşmiş Milletler Orta Doğu'daki Filistinli Mültecilere Yardım ve Çalışma Örgütü tarafından ilgilenilen 2.5 milyon mülteci ve kendi ülkelerinde yerlerinden edilmiş 25 milyondan fazla insana ek olarak, tahminen 17.5 milyon mülteciye ulaşmış durumdadır. Geçmişteki benzerlerinin aksine, günümüzdeki mülteci hareketleri bireysel kaçışlardan daha da artarak kitlesel büyük göçler halini almış durumdadır (Mülteci Kavramı ve Mülteciliğin Tarihi, 2016; Bilgi Kitapçığı, 2013).

8. Yerli Halkın, Sığınmacıların Uyum Sorunlarına Yapacağı Katkılar

8.1.Toplumsal boyutta tehlikeyi, davet etmemek için hadiselerle güncelin perspektifinden bakarak değil de makul ve ağırbaşlı bir tarih felsefesi bağlamında düşünüp zamanın üç (geçmiş-şimdi-gelecek) boyutunu içeren bir tutum sergileyelim. Eldeki imkân ve fırsatı göremeyip, artı felaketleri davet edercesine sığ düşünüp fütursuzca konuşup davranmayalım. Din dilinin ifadesiyle “kudretullah” a dokunabilecek söz ve fiillerden uzak duralım. Mülteciler, neden yurtlarını savunmuyorlar da kaçıp bize sığınıyorlar, diye aşağılamayalım. Bizim yurttaşlarımız olan nice etnik grupların da bir zamanlar yurdumuza mülteci, muhacir olarak geldikleri bir olgudur. Hatta Anadolu'ya geliş serüvenimiz hatırlanırsa bizim de Orta Asya'dan çıkış nedenlerimiz, eğer kutlu bir amaç uğruna Anadolu'yu fetih sürecine evrilmiş olmasaydı mülteci kavramında değerlendirilirdi.

8.2.Mültecilerin ülkemize gelmesiyle, evet ekmeğimiz azalmış, dar gelirlilerimiz için şartlar ağırlaşmış –kiralardan yükselmesi, emeğin ucuzlaması gibi- olabilir. Ama ülkemize mülteci almanın, bir başka coğrafyada -yazgıysa bozulsun- mülteci olmanın yanında hafif kalacağı açıktır. Mültecilerin bir ülkeye gelmesi dar gelirli aileler için külfetler, iş verenler için nimetler oluşturuyorsa varlığına varlık katanların ekonomik fedakarlıklar yaparak bazı iyileştirme ve indirim çerçevesinde (vergi, elektrik, su, doğalgaz) dar gelirli kesimler desteklenmelidir.

8.3.Ergin ya da reşit olan herkes yıkılmış, düşmeden önce, yanmış, tarumar edilmiş evini, barkını, yurdunu, yuvasını terk etmek zorunda kalıp mülteci olduğunda nerelere sığınabileceğini, aile üyelerini nerelerde bir araya getirip yaşayabileceğini ya yastığa başını

koyup yattığında ya secdeye vardığında ya da başını iki diz kapağının arasına aldığı bir kez düşünerek faciayı yaşayanlarla empati kurmalı ve onların haleti ruhiyelerini anlamaya çalışmalıdır.

8.4. Atasözlerimizden biri olan “Büyük sokum (lokma) yiyelim ama büyük laf etmeyelim”. Haddimizi aşım, başımıza felaketi ve trajediyi çekmeyelim. Söz konusu trajediyi belki de tüm dünya mazlumlarına kucak açan Anadolu’nun kerim halkının hamiyetperverliği nedeniyle şimdiye kadar böyle bir haile¹⁴’yi yaşamadığı söylenebilir.

8.5. İnsanlar ne kadar güçlü, varlıklı ya da ülkeler, ne kadar kudretli, muktedir olursa olsunlar, John Ruskin’in gündeme getirdiği şu üç soruyu ara sıra kendilerine sormaları gerekir: Nereden geldim? Ben kimim/neyim? Nereye gideceğim/akıbetim ne olacak? (Titus, 1959, 141)

Kant da, şuna iyice inanıyordu. Neyi bilebilirim? Ne yapmam gerekir? Ne umabilirim? Sorularına verilecek bir cevap aynı zamanda bunlardan daha esaslı bir soru olan İnsan nedir? sorusunun cevabı olacaktır? Kant, bu sorulara Neyim? İnsan nedir? Antroplojinin, Ne bilebilirim? Metafizik’in, Ne yapmalıyım? Ahlak’ın sorularına dikkat çekmektedir. Aslında Kant, sorularını kapsayıcı olması için şöyle sorması gerekirdi.

Cevabı Antropolojide aranması gereken Neyim/Kimim? İnsan nedir?

Cevabı Epistemolojide aranması gereken Ne bilebilirim?

Cevabı Ahlak’ta aranması gereken Ne yapmalıyım? (Werkmeister, 1959, s. 3)

Cevabı Dinde aranması gereken Ne umabilirim? Aslında ummazdan önce götürmemiz gerekeni de hesapta tutmamız gerekir.

8.6. Milletlerin kıblenüma (pusula)sı olan tarih felsefesi, canlıların, geçmişine ilişkin bilgi verip insanın şimdi’yi değerlendirmesini ve geleceği öngörmesini sağlar.

8.7. Gurur ve kibrimizle haddimizi aşım ezeli yasanın gazabını üzerimize çekecek düşünce, tutum ve davranışlardan uzak olalım¹⁵.

8.8. 11 yıldır, vakar, alicenaplık ve hamiyetperverlikle yapılan fedakârlık boşa çıkarılmamalıdır. Varsın hümanistlik meşalesini insanlık için değil de Judeo-Hıristiyanlık adına taşıyan Batılılar sınırlarını mültecilere kapatsınlar, üzerlerindeki kıymetli eşya ve mücevherleri alsınlar, kaldıkları kamplardan dışarı çıkmalarına izin vermesinler, bileklerine kırmızı kelepçe takıp barındırıldıkları çadır ve konutlara X işareti koysunlar, Papa da mülteci akınını bir Arap istilasına¹⁶ benzetsin.

¹⁴ Dram, trajedi.

¹⁵ I. Şu ihtiyar yerküre nelere tanıklık etmedi ki? M.Ö: 3000-2000 yılları arasında Firavunlar döneminde Mısırlılara, kim yaklaşabilirdi? Roma Komutanlarından Antonius MÖ: 1. asrın ortalarında hem kraliçe Kleopatra’nın hem de Mısır’ın sahibi oldu.

II. İmparatorluk çağında Romalılara kimler karşı çıkabilirdi? 5. yüzyılın sonlarına doğru Roma İmparatorluğu 476’da Katolik Batı Roma ve Ortodoks Doğu Roma (Bizans) diye ikiye ayrıldı.

III. 1200’lü yıllarda Büyük Selçuklu Devletine kimler yan gözle bakabilirdi ki? 1300’lü yılların ilk çeyreğinde Anadolu Selçuklu Devletine kim zarar verebilirdi? Ama 1243’te 25 bin kişilik Moğol Ordusu Köseadağ Savaşı’ndan sonra koca Anadolu’ya sahip oldu.

IV. Osmanlı (Devlet-i Alıye) ya 15-16 ve 17. asırlarda kim ilişebilirdi? Ama 22 milyon km2 lik toprak elimizden çıktı. Daha da kötüsü 1918’de Anadolu işgale uğradı. Şu an Osmanlının sınırları içinde 52 devlet ve devletçik yaşamaktadır.

¹⁶ 2012-2021 tarihli TV Haberleri ve Gazeteler.

8.9.Tarihin bize telkini şudur ki; “ne dindaşlarına ne de ırkdaşlarına değil, farklı dinden ve ırktan olan tüm mazlum toplumlara kucak açıp analık yapabilen toplumlar medeniyeti kurabilirler”

8.10.Medeniyeti kuran toplumlar insanların derilerini, renklerini, ırklarını esas almayıp kadim yasanın mana ve mazmun (anlam) unu esas alırlar. Onlar insanın değerler dünyasına taliptirler. Kalıba değil gönüle, zarfa değil mazrufa, ilineğe değil, öze odaklanırlar. Onlar için ayrı deriden, ırktan yaratılmış olmak ayrışmanın işareti değil insanlık kavramındaki kaynaşmanın (Hucurat Suresi 13, 394), yani birbirlerini tamamlayan parçaların kaynaşmasının sembolüdürler. Medeniyeti kuran toplumlar başka ırk ve dinden olan toplumları da kendilerinin tamlayanı olduğuna inanırlar. Yalnızca kendi ırkını, dindaşını korumak gözetmek zaten “yaratılanı hoş gör, yaratandan ötürü” ilkesine, kadim iradenin adaletine aykırıdır.

8.11.Toplumun total aklını, hatta dünyanın toplam aklını kullanmak, beyin göçünü dışarıya değil ülkeye yönlendirmek büyük devlet aklıdır. Nasıl ki akıllı kişiler kendi aklını kullanırlarsa, en akıllı kişi ve toplumlar da başka kişi ve toplumların aklını kullanırlar. Tarihte de Batı ve Doğu Roma, Osmanlı, 19. asırda Kıta Avrupa’sı ve günümüzde de ABD bu tutumu 1990’lara kadar sürdürmüştür. Günümüzde ise önce Kıta Avrupa’sının sonra da ABD’nin içe kapanarak birlikte yaşadıkları Hıristiyan olmayan halkları, hatta Hıristiyan olan siyahileri özümseyeceklerine dışlama ve ötekileştirme, terörize etmek gibi istenmeyen tutumlara yöneldikleri görülüyor. Hakkaniyeti bilmek önemli bir erdemdir. Ancak bu erdeme sahip olmak için ekmeğini başkalarıyla paylaşarak medeniyet kurmuş bir toplumun üyesi olmak gerekir.¹⁷

9. Muhacirlerin Uyum Sorunlarına Yapacakları Katkılar

Suriyeli mültecilerin ekonomik entegrasyonlarına ilişkin belirgin bir düzenleme yapılamamıştır. Bu konuda devlet zirvesi tarafından yapılmış en üst düzeydeki beyanat Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan’ın 2 Temmuz 2016 tarihinde Kilis’te yaptığı konuşmada verildi. Yaptığı konuşmada Cumhurbaşkanı Suriyeli mültecilere vatandaşlığın verilebileceği açıklamasında bulundu (www.aljazeera.com.tr, 02.07.2016). Bu beyanına daha sonraki röportajında açıklık getiren Cumhurbaşkanı Erdoğan, Suriyeli mülteciler arasında kalifiye olan insanların varlığına dikkat çekerek, ülke olarak bunlardan faydalanılabileceğini ifade etti (www.ntv.com.tr, 05.07.2016).

Mülteciler arasında çok sayıda kalifiye insan bulunmaktadır. Bunların işgücüne katılımının, bir yanda Türk ekonomisine katkı sunacağı, öte yandan bu insanların ekonomik entegrasyonlarının sağlanmasına, dolayısıyla devlete veya bireylere muhtaç olmadan toplumla uyum içinde yaşamasına yardımcı olacağı savunulabilir (Çetin, 2016, 1001-1016).

9.1.Mülteci olan kişiler, kendilerine kucak açtıkları, bağrılarına bastıkları için yerli halka şükran duygularını izhar etmeleri gerekir. Ensar konumunda olan yerli kendilerine karşı olumsuz haleti ruhiyesini (yoksul kesimler için artı bir yük, gelir daralması, emeğin ucuzlaması, konutlardaki mekanların daralması kiralara yükselmesi gibi) doğru anlamalıdır. Bu olumsuz durumların yanında bazı olumlu durumlardan da söz edilebilir. Mülteciler, varlıklı kesimler ve sanayi esnafı için ucuz iş gücü imkânı oluşturmasının yanında belli ölçüde bir tüketici kitlenin gelmesi gibi.

9.2.Mültecilerin, her olumsuz durumda, “aah memleket” şeklindeki içlerinden gelen duyguyu olur olmaz yer ve zamanda yerli halkın yanında dillendirmemeleri gerekir.

¹⁷ Bir tekstil mühendisinin Amerika'da yaşadığı olay.

9.3.Sığındıkları ülke yönetiminin adaletsizliğinden, anlayışsızlığından, memleketlerindeki idarenin insaniliğinden, yurttaşların erdemliliğinden uluorta söz etmemeleri gerekir.

9.4.Kendi memleketlerinin güzel, yaşanılır, ferah, bolluk bereketli sığındıkları ülkenin çirkin, kötü, yaşanılmaz olduğunu yerli halka söyleyip onlarla çekişmemelidirler. İnsanlar her şeyi affedebilirler, ancak nankörlüğü hoş göremezler. Neden ülkenizi terk ettiniz, denilmesini duymamak için düşünce ve ifadelerimizi tartalım.

9.5.Kendi aralarında dillerini konuşabilirler ancak buldukları ülkenin dillerini öğrenme gereği duymaları uyum sağlamları açısından elzemdir. Aksi takdirde yerli halk onları hem görmezden gelir hem de sorunlarını önemsemez.

9.6.Sığındıkları ülkeden ayrılmaları kendi ellerinde ve iradelerinde değilse, çocuklarını yerli dili öğrenmelerini ve okula gitmelerini teşvik etmeleri gerekir. Aksi takdirde mültecilerin çocukları toplumdandırılır.

9.7.Zaten istedik bir durum olmayan sığınmacılık beraberinde birçok zorluğu getirmektedir. Sığınmacı oldukları ülke halkıyla kaynaşmadıkları zaman zarar görecektir kendileri olur.

9.8.Kültür, inanç ve gelenek farkı olan bir toplumda mülteci olarak yaşıyorlarsa, aile ve kendi yurttaşları arasında ortak hareket ederek kültürlerini çocuklarına aktarabilecekleri resmi kurum ya da STK'lar kurmaları gerekir.

9.9.Kendilerini kollayıp savunacak yerli halk kitlesinin oluşması için ahlaklı, dürüst ve mutedil tutumlar göstermeleri gerekir. Aksi takdirde kendilerini mültecilere karşı olumsuz tutum sergileyen kesimlere karşı savunmasız hale getirmiş olurlar.

10.Soy ve Din Kırımına Uğrayanların Soykırımına Suçlandırılması

Araştırmamızın bu bölümüne kadar Mülteci, sürgün, tehcir, sığınmacı kavramlarının sosyo-psikolojik ve felsefi çözümlerini dile getirdik. Bilindiği gibi biz de yapay ve kasıtlı amaçlar içeren, bu istenmeyen tehcir fiilini işlemekle suçlandırıyoruz. Son iki asırdır Devlet-i Alîye, Batı haçlılarının din ve soykırım amacıyla Balkanlarda, Kafkaslarda yaptıkları katliamlar yetmiyormuş gibi Cumhuriyetle birlikte I. Dünya Savaşı yıllarında karşılıklı kıtalleşme olayına karşın çeşitli vesilelerle Ermeni Soykırımını iddiasıyla Batılıların ithamlarına maruz kalıyoruz. Ermeni Soykırımını meselesinin sağır sultana bile duyurulduğu günümüzde Balkan, Kafkas, Ahıska ve Uygurlar üzerindeki sürgün ve katliamlardan ne kadar haberdarız? Bu kıyımları ve topraklarından sökülüp atılan Müslüman toplumların sesini kim duyurmaktadır? Üzülerek belirtelim ki bu konuyu bir ABD'li Justin McCARTY adındaki bir tarihçi araştırmıştır. Tarih bilincinden yoksunluk bir toplum için hoşgörüle karşılanacak bir kusur değildir. Öyle ki maalesef bazı insanımız, birbirine karşı temel tarih kavramlarını birbirine karıştırmaktadır. Örneğin “mülteci” ile “işgalci”yi ayırt edememiş, tarih bilincinden nasipsizliğin işaretidir. “Beni koru, diye sana sığınan ile senin canına, hayatına kastedecek birini tefrik edememiş”, bir ruh bulanıklığı, akıl tutulması değil de nedir? ¹⁸

¹⁸ Mültecilik olgusuna ilgi duyuşuma neden olan olay: Kahramanmaraş Ulucami'nin önünde bir Maraşlının, yeni tanıştığım bir hemşerimize, sohbet sırasında naklettiği “Fransızları kovduk bir de başımıza Suriyeliler çıktı”, ifadesi onu üzmüş. Dolayısıyla bu ifade, beni de derinden yaraladığı gibi fikir doğumuna da neden oldu. Bir İngiliz atasözü diye dillendirilen anlamlı bir söz var: “Ayakkabımın olmadığına çok üzülüüyordum, ta ki ayağı olmayan bir adam görünceye kadar”, diyordu. Buradan hareketle, zihnim, “ülkemize mülteci geldiğine üzülüüyordum ta ki ben mülteci durumuna düşünceye kadar”, diye bir çağrışım

1821 ile 1922 arasında, beş milyondan fazla Müslüman, topraklarından sürülüp atılmışlardı. Beş buçuk milyondan fazla Müslüman, kimi savaşlarda öldürülerek, diğerleri de sığıntı durumunda iken açlıktan ve hastalıklardan canını yitirmiştir. Balkanların, Anadolu'nun ve Kafkasya'nın tarihinden çoğu bölüm, Müslümanlardan göçe çıkanlar ve Müslümanların verdiği ölümler göz önüne alınmaksızın gereği gibi anlaşılabilir. Osmanlı İmparatorluğu, kendini yenilemek ve çağdaş bir devlet kimliği ile varlığını sürdürmek için çabaladığı bir dönemde, önce sınırlı kaynaklarını, kendi halkının düşmanlarınca kıyımdan geçirilmemesi için korunması uğruna akıtmak, sonra da düşmanlar üstün geldiğinde de, imparatorluk ülkesine akın akın gelen göçmenlerin gereksinimlerini karşılamak için uğraşmak zorunda bırakıldı. (McCarty, 1998, 1)

I. ve II. Dünya savaşlarından önceki savaşlar ya iki sınır komşu ülkenin birbiriyle ya da bunların hinterlandları olan ülkelerin ittifak yaparak dünyanın belli bir coğrafyasında yapılan savaşlar olduğu için sınırlı sayıda coğrafyayı etkiliyordu. Söz konusu iki dünya savaşında ise dünyada neredeyse etkilenmeyen bir coğrafya kalmadı. Özellikle II. Dünya Savaşı sonrası süper devletlerin dünyayı bloklaştırarak iki kutuplu dünyaya dönüştürmesinden sonra tarihte görülmemiş ağır insan hakları ihlalleriyle milyonlarca insan katliama uğradı, yaralanıp tedavi alamadığı için sakat kaldı, yokluk ve kıtlıklar nedeniyle açlıktan toplu ölümler yaşandı. Bununla da yetinilmedi birçok toplum özellikle SSCB'nin uygulamalarıyla binlerce km.lik uzak coğrafyalara sürgün edilerek çoğunun ölümlerine neden olundu. Kırım Tatarları, Ahıska Türkleri, Almanya'daki ve Rusya'daki Yahudilerin soykırım ve tehcire maruz bırakılmalarından kaynaklanan nüfus hareketleri gibi. Kırım'dan, Kafkaslardan, Orta Asya'dan Sibiryaya içlerine kışta kıyamette, havalandırması olmayan yük vagonlarıyla ihtiyar, kadın, yetişkin, çocuk, bebe demeden tıktık sürgün edilmesi kendi insanımızca bile bilinmeyen trajedilerdir. Yine Kafkas halklarını sizi Osmanlı topraklarına götürüyoruz denilerek yıpranmış gemilerle Karadeniz'in azgın dalgalarına batıp kaybolan gemilerin taşıdığı sürgünlerden de çoğumuz habersiziz.

Mültecilik konusunda Batı'daki emperyalistlerin Doğu'ya yaptığı iki büyük kötülükten söz edilmesi gerektiğini düşünmekteyiz. İlki, doğu toplumlarının kendi coğrafyalarında insanca yaşamayı hak etmedikleri görüşünden hareketle onların imkân ve zenginliklerinin kendilerine bırakılmasına fırsat vermemeleridir. Bu anlayışın nedeni de Batı'da Romalılardan beri izlenen emperyal temelli "Tasviri Coğrafya" siyasetidir. Günümüz siyaset literatüründe "emperyal sömür" adıyla dillendirilen bu görüş; dünyanın neresinde faydalı, değerli ve zenginlik alameti varsa (hava, su, maden, orman, sebze, meyve, av/binek hayvanı ve ucuz işgücü, köle) bunları ya Batı'ya taşımaları ya da oraları işgal edip bizzat uhdelelerinde bulundurarak el koymalarıdır. İkinci kötülük ise Batılı siyaset bilimcilerinin kendi sistemlerinin en bozuk kopyasını Doğu toplumlarında uygulanmasını istemeleridir. Doğu toplumlarının demokrasinin imkanlarından yararlanmaları ve insanca ortak yaşama kültürü edinmelerine pek sıcak bakmazlar. Doğuların ancak dikta yönetimleriyle denetim altına alınabileceğine kanidirler. Bunun için iki hedef güdüldü: 1. Milli, yerli hükümetlerle halk kavgalı hale getirilir. 2. Halkın destek verdiği devlet adamlarını da karşı her türlü propaganda ve siyasi itibarsızlaştırmalarla istenmeyen adam ilan ettirmeleridir.

yaptı. Bu düşüncemi paylaştığım bir hemşerim de bu bağlamda bir Suriyeli mültecinin pişmanlığını yansıtan çarpıcı bir ifadesini paylaştı. "Biz, Iraklılar, Suriye'ye mülteci olarak geldiklerinde, biz onlara niçin vatanınızı terk edip buraya geliyorsunuz, demiştik. Şimdi, biz Türkiye'de aynı duruma düştük, demiş.

Değerlendirme ve Sonuç

İnsanlık, içinde yaşadığımız şu otuz yıllık dönemde dünyanın geleneksel yapısında temel değişmelere tanıklık etti. Küresel çapta şiddete yönelik büyük olayların ve değişimlerin yaşanacağı sinyalleri 10-15 yıl öncesinden alınmaktaydı. Günümüzde meydana gelen toplumsal ve kitlesel ölçekteki trajediler –şehirlerin bombalanması, hayat kaynaklarının tahrip edilmesi, buna bağlı kitlesel göçlerin yaşanması; önce Akdeniz’de teknelerinin batmasıyla, günümüzde de lastik botları patlatılıp Ege’nin karanlık sularına gömülen her cinsten ve her yaşta insanın trajik durumları- yürek burkmaktadır. Myanma’da Arakan Müslümanlarının yaşadıkları katliam ve zorunlu tehcir ile içinde bulunduğumuz şu günlerde de Suriye’deki ve Ukrayna’daki büyük trajedilere neden olan iç savaşlara maalesef hem BM hem de AB bir önlem almaktan aciz görünüyor. “*İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi, Helsinki Sözleşmesi ve Kopenhag Kriterleri*” özellikle ortaya koyanlarca ayaklar altına alınarak mültecilerin Avrupa’ya girişlerine adeta duvar örülüyor.

İnsanlığın geriletilmesinde Batı kaynaklı Greklerde Sokratik düşüncenin karşı çıktığı Sofistlerle başlayan, Romalılarla devam eden, Rönesans döneminde Makyaveli’nin Hükümdar (Prens) adlı eserinde savunduğu Makyavelist ilkenin dış ilişkiler literatüründe “reel politik” yani “ulusal çıkarlar”ın mutlaklığı ilkesinin insanlığın gerilemesinin önemli nedenlerinden biri olduğu kanısındayız. Reel politikte rasyonel görülen taraftarlık, haklı olanın değil, güçlü olanın safında yer almaktır. Dolayısıyla günümüzde “düşüncede, ilimde, teknikte geride kalanın, yenilenin, eğitimsiz olanın, yoksul olanın hukuku savunulmaz” ilkesinin kanıksanması ezilen kesimlerde bile yaygınlaşmıştır. Bu yüzden değil midir, acımasız muamelenin Doğu toplumlarına ve Afrikalılara reva görülmesi?

Batılı insan ile Doğulu insan eşit midir? Bunlar aynı değerde midir? Batıda ölen insan neden gündemden düşmez de kitle halinde öldürülen Doğulular (hastalıklı kümes hayvanlarının itlafi kadar bile) gündeme gelmez? Bu sorunun Batılı silah tüccarlarını rahatsız etmediği bellidir. Ama sıradan ya da ortalama bir insan da buna insani demokratik bir tepki şöyle dursun, taraftarmış gibi gözüküyor. Böyle bir duyarsızlıkla insani trajedilerin durdurulması mümkün müdür?

Tarihte birçok medeniyet kurmuş olan Batı, her türlü insani, uygar, hak, hukuk bilir düşünce ve uygulamalarını kendi toplumlarına olduğu gibi bir kez olsun insan olmaları hasebiyle Doğu toplumlarına da layık görse ne olur? Doğunun trajedisi, yoksulluğu, eğitimsizliği, aydınlanamayı Batı’nın refahının ve konforunun gelir kaynağı olmasın. Hiç olmazsa müstemlekelerindeki halkların aydınlanmasına engel olunmasın.

Öz eleştiriye gelince; Batılıların tezgahıyla iç savaş belasına düşen toplumların hiç suçu, hatası, eksigi, ihmali, vurdumduymazlığı yok mudur sorusunun da cevaplandırılması gerekir. Batılı sömürgeciler durup dururken bu ülkelere sarkmıyor. Sarkmaya çalışsa da karşılığını görüp boyunun ölçüsünü alıyor, bazen. Dünyadaki küresel değişime yerli ve milli meydan okuyuşu gösteremeyen toplumlar bu tezgâha düşmekte ve toplumun enerjisini halkının altyapı, adalet, eğitim, sağlık ile sanayi ve tarıma harcama yerine birbirini yıpratmakta kullanıyorlar. Zamanın anlamını kavrayamayanlar, toplumların nereye doğru evrileceğine ilişkin bir öngörülerini olmadan habersiz yaşayanlar, aydınlanmalarını gerçekleştiremeyenler, hatta geciktirenler hem tabii afetlerden hem de Batının öncülük ettiği insanlık dışı uygulamalardan Batılıların tümü değil altkümüsi olan yöneticiler, bazı elit kesimler ve silah tüccarlarıdır. Batı’daki insani düşünceleri savunan kesimleri tenzih ederiz.

Peki, hırsızın hiç mi suçu yok der, Nasreddin Hoca. Bu Doğu toplumlarına ne oluyor ki aydınlanmalarını 13. asırdan beri bir türlü gerçekleştiremiyorlar? Asırlardan beri yoksulluk,

sefalet, iç çekişme, çatışma, birbirlerinin hayat hakkına son vermelerden neden uzaklaşmıyorlar? Konuşmaya başlandığında (belki ben de dahil tabii) süttten çıkan ak kaşık gibi hemen suç, günah Batı'ya yıkılmaya çalışılır. Batı yerli halkı çatıştırıp kendi menfaatini güvenceye alıp zenginliklerini götürüyor. Bunu sağır sultan bile duydu, toplumun geneli biliyor. Ama neden hala Batı'nın değirmenine su taşıyor, tezgahına malzeme olunuyor? Batılılar değil de neden hep yerli halklar birbirini parçalıyor? Bu ifademizle Batılılar da birbirini parçalasın demiyoruz. Batı Derebeylik, Rönesans ve Aydınlanma dönemlerinde otuz yıl, yüz yıl savaşlarıyla birbirlerini parçalayarak trajik deneyimlerin sonucu içlerinden çıkardıkları düşünce adamlarıyla buna bir son veren aydınlanma hamlesini başlattılar. İngiltere'de 1215'de 'Magna Carta' sözleşmesinden sonra Fransız İhtilali'nin hediyesi 'İnsan Hakları Beyannamesi'dir, II. Dünya Savaşı yıllarında Milletler Cemiyeti kuruldu. Amerikan Halklar Sözleşmesi, İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi, AB Helsinki ve Kopenhag Kriterleri. Kuzey Amerika 52 eyalette birliği oluşturarak ABD'yi, Avrupa 25 ülke ile AB'ni, Sovyetlerin dağılmasından sonra da Rusya Federasyonu kuruldu, Mao Sosyalist Çin Cumhuriyetini kurdu, Hint yarımadası neredeyse kendi kendine yeter hale geldi. Ama nedense Müslüman Doğu toplumlarının başından iç savaş ve çatışmalar eksik olmuyor.

Kaynakça

- Alp, İlker Avrasya Etüdüleri 52/2017-2 (153-197) T.C. Türk İş Birliği ve Koordinasyon Ajansı Başkanlığı Türk Cooperation and Coordination Agency.
- Aristoteles (2005). *Politika* (M. Tunçay, Çev.). Remzi Kitabevi.
- Apak, A. (2017). Habeşistan Hicreti Üzerine Mülâhazalar. *Siyer Araştırmaları Dergisi*, 2, 27-44.
- Bailly, A. (t.y.). *Bizans Devleti Tarihi* (H. Şaman, Çev.; C. 2). Tercüman 1001 Temel Eser Dizisi 47.
- Berkî, A. H. (1876), *Mecelle-i Ahkam-ı Adliye*, İstanbul.
(<https://muharrembalci.com/hukukdunyasi/belgeler/232.pdf>)
- Bozkurt, N. (2004). 'Mescid-i Aksa' Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi, C.29. TDV Yayınları, Ankara.
- Bozbeyoğlu, E. (2015). Mülteciler ve İnsan Hakları, Hacettepe Üniversitesi İletişim Fakültesi Kültürel Çalışmalar Dergisi, 2(1): 60-80
- Çetin, İ. (2016). Suriyeli Mültecilerin İşgücüne Katılımları ve Entegrasyon: Adana-Mersin Örneği. *Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 15(4), 1001-1016.
- Dadan, A. (2018). Arakan'a İslamiyet'in Girişi ve Yayılışı: Günümüz Arakan'ın Tarihsel Arka Planı. *İSTEM*, 32.
- Dost, S. (2014). Ulusal ve Uluslararası Mevzuat Çerçevesinde Ülkemizdeki Suriye'li Sığınmacıların Hukuki Durumu, *S. D. Ü. Hukuk Fakültesi Dergisi*, 4(1).
- Güleryüz, A. N. (2012). *Toplumsal Yaşamda Türk Yahudileri*, Gözlem Gazetecilik.
- Güleryüz, A. N. (2012). *Osmanlı İmparatorluğundaki Yahudilerin Tarihi*.
- Günaltay, Ş. (1987). *Yakın Şark III*. TTK Basımevi.
- İngilizce-Türkçe Redhause Sözlüğü*. (1990). Redhause.
- İslâm Ansiklopedisi*. (1957). Maarif Basımevi, (C.4.)

- Kahraman, F & Nizam, Ö. K. (2014). Mültecilik Hallerini Mekân Üzerinden Okumak: Gaziantep Örneğinde Türkiyelilerin Gözünden Suriyeli Kent Mültecileri (UNHCR, ,809)
- Korkmaz, A. Ç. (2014). Sığınmacıların Sağlık ve Hemşirelik Hizmetlerine Yarattığı Sorunlar, *Sağlık ve Hemşirelik Yönetim Dergisi*, 1(1).
- Korkut, R. (2010). *Türkiye’de Sığınmacı ve Mülteciler* [Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Niğde Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Kur’anı Kerim (2006), Çevirenler: Şeref Aziz Taha-Kemal Çelik, Araştırma Yayınları, Ankara.
- McCarty, J. (1998). *Death and Exile (Ölüm ve Sürgün)* (B. Umar, Çev.; 7. bs). İnkılap Yayınları.
- Mustafayev B. (2013). Karabağ’ın İşgal Süreci ve Bölgede Yaşanan Son Olaylar Çerçevesinde Çözüm Arayışları, *A.Ü. Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi [TAED]* 49, 281-294, Erzurum.
- Mülteci Kavramı ve Mülteciliğin Tarihi*. (2016). <http://politikakademi.org/2013/06/multeci-kavrami-ve-multeciligin-tarihi>.
- Nurdoğan, A. K., Dur, A. İ. B., & Öztürk, M. (2016). Türkiye’nin Mülteci Sorunu ve Suriye Krizinin Mülteci Sorununa Etkileri. *İş ve Hayat*, 2(4), 217-238.
- Odman, T. (1995). *Mülteci Hukuku*. Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi İnsan Hakları Merkezi Yayınları.
- Senemoğlu, O. (2017). Locke ve Rousseau’nun İnsan Doğası ve Toplum Düşüncesi, *İnsan ve Toplum Dergisi*, 7(1),
- Özdemir, M. (1995). Endülüs. İçinde *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi* (C. 11, ss. 211-225). TDV Yayınları.
- Pazarıcı, H. (2007). *Uluslararası Hukuk*. Turhan Kitabevi.
- Peker, B., & Sancar, M. (2002). *Mülteciler ve İltica Hakkı Yaşamın Kıyısındakilere Hoş Geldin Diyebilmek*. İnsan Hakları Derneği.
- Sarıkcıoğlu, E. (2004). *Dinler Tarihi*. Fakülte Kitabevi Yayınları.
- Sztucki, J. (1999). Who is a Refugee? The Convention Definition: Universal or Obsolete? İçinde F. Nicholson & P. Twomey (Ed.), *Refugee Rights and Realities: Evolving International Concepts and Regimes*. Cambridge University Press.
- Türkoğlu, O. (2011). Mülteciler ve Ulusal/Uluslararası Güvenlik, *Uludağ Üniversitesi İktisadi Bilimler Fakültesi Dergisi*, 2.
- Werkmeister, W. H. (1959). Bir Değer Teorisinin Ana Çizgileri Üzerine 6 Konferans, Çev. Turan Oflazoğlu, İstanbul.
- Titus, H. (1959), *Living Issues in Philosophy*, American Book Company, New York.
- Türkiye Diyanet Vakfı. (2017). *Arakan Raporu*.
- Yıldız, H. D. (2000). *Anadolu Uygurlukları Tarihi “Bizans Tarihi”* (C. 3). www.aljazeera.com.tr (02.07.2016)
- www.ntv.com.tr (05.07.2016)

Expanded Summary

When the background of the concept of refugee is examined intellectually; the self-centredness of individuals appears rather than solidarity. Alongside extreme individualism, we find the following concepts: death, massacre, deterioration, injury, crippling, hunger, famine, thirst, lack of food, massive death of infants and children, infrastructure destruction, ruined houses, cessation of production, trade, and transportation, as well as the cessation of society in masses. their hastily fleeing their homeland or their forced exclusion.

The following four reasons can be counted based on Immigration in the Islamic geography: The first is the pragmatic "Descriptive Geography" policy of the Roman Empire. The second is the general mental depression observed in eastern societies, especially after the two major political disasters that have befallen them since the 13th century - the Crusades and the Mongolian Invasion - because of the general depression of dwelling, laziness, indifference to the world, the spirit of progress not being able to reach science and technology, in other words, it has not been able to achieve enlightenment. Thirdly, different religious and sectarian divisions in certain geographies and ethnic groups could not put into practice the humane culture of common living and fell into civil war. The fourth is that the imperial centers, which started in the nineteenth century, undermined the internal security with various provocations and manipulations to bypass the power of the traditional national states and make them dependent on them.

It is socio-psychological resentment that assimilates all kinds of loathful actions that a person inflicts on his fellow humans. Just as the crime committed by a much loved and trusted family member puts the whole family under suspicion, when a social group commits and undertakes a shameful act, the way a social group is judged, even if it is a primitive approach, it causes the society of that group to be blamed. Even though Islam brought the presumption of individuality of crime and punishment centuries ago and logically and legally disabled this primitive clan custom, even today, this common trial is carried out based on clan/tribal anger, regardless of civilization, religion or humanity.

Therefore, when the refugee problem is examined, it is considered that family members are expelled or punished collectively from their lands because of a shameful crime by one of the parties. Otherwise, it is observed that a tyrant emerging from the repellent exiles a person or group from the geographies where they have lived for centuries by using his family and relatives as an instrument of his own grudge.

Despite all the painful experiences of humanity, especially after the Second World War, humanity faces an incurable refugee problem. It is not avoided to send people and societies to asylum, deportation and exile by using weapons and military force without learning from all these painful experiences throughout history. After an enmity occurs between ethnic, religious or social groups, especially due to civil war, it becomes mandatory for refugees to be massacred (by being buried in the deep sea), and to embark on an adventure where it is not known where to take shelter.

The reasons for this tragic situation can be either the people who fall into asylum or the people who drop out. To what extent are these Syrian refugees responsible for their tragic situation? The anti-democratic and oppressiveness of the Baath Party in Syria – since the father Assad – the excitement of the Arab Spring, the initial support of the Coalition forces to the Opponents - taking into account Israel's security and the interests of the West - and creating a terror zone in Northern Syria consisting of cantons requested. The other side, with its Shiite anger, received the open support of Hezbollah and Iran. Due to the overlap of

Russian interests with Bashar Assad's administration in the last stage, the administration, which could be changed with a small-scale conflict at the beginning, has been going on for 11 years, and it is uncertain how long it will last. "Two things one cannot start and end; war and fire", the meaning of this sentence is also confirmed in this case.

Not appreciating the virtuous efforts of the government, which also refers to the history of Islam in the form of "Being Ansar to the Emigrants" for the past eleven years, is simply not suitable for the realpolitik discourse that has been widely spoken in the political literature. Because it is known that the concept of refugee is generally approached with compassion. However, this is not just an attitude, it can lead to positive or negative tendencies depending on the situation. The view that refugees, asylum seekers, exiles and immigrants are necessarily oppressed should be evaluated with common sense, not emotionally. Yes, there are millions of people who have been displaced from their homes because of their persecution. However, including every refugee in this category is a careless assessment. It is also seen that the problem should not be looked at only in the context of the suffering of individuals who have been reduced to the status of immigrants, and that sometimes there are situations where those who become refugees deserve this treatment. There are some people and groups who have become refugees, but they are not considered in the category of evoking good attitudes and making them say "they become twice as refugees". Subcontracted persons or groups serving the aims of international capital and security organizations, that is, criminals who are determined to mean the vital interests and future of the country, who are deprived of their citizenship and have a record of arrest with Interpol, may also become refugees. In other words, these may be people living abroad in order to act more comfortably in dividing the common home and weakening the common state. It is also possible that people who do not want to commit a crime and surrender to justice work abroad for the country they are refugees and are protected and guarded by the intelligence forces.

On the other hand, freedom fighters who have to struggle to save their occupied states that have been destroyed by their enemies may also become refugees or, some citizens may become refugees because international capital and security organizations carry out operations against the governments of the countries they want to weaken some states and realize their ambitions without cost. In such countries, where the democratic culture and consciousness are not rooted and the people do not support their legitimate government, for a certain period of time, state forces may overthrow the elected government by subcontracting on behalf of international forces as a result of manipulation, and the leading democrats and patriots of the country may be forced to flee abroad.

When it comes to the political dimension, some social groups may be declared the other of the society and exiled en masse by tyrannical forces with the change of regime in the countries they live in. They are either expelled from their lands because they do not accept the new administration or their right to life is taken away because they enter a new religion. Or, as in France, the Christian fanatics in the Balkans, triggered by the wind of nationalism brought about by the Revolution, persecuted some of the Muslim Bosnians on the grounds that they had different religions, even though they were from their own race, and forced them to take shelter in Istanbul and Western Anatolia. It is observed that the Russian Tsarist, who took advantage of the weakness of the weakened Ottoman Empire from the beginning of the nineteenth century, dragged the Balkan Orthodox people into the civil war, which had been a place of peace for centuries, with an argument that they should get their ethnic independence from the Ottoman Empire or they are persecuted by the adherents of the common religion on the grounds that they have a different belief.